az időben, mikor a háborúban kimerült Európa minden szögletében az átalakulás vágyai erjednek; 1923–24-ben Berlinben tanul, ugyanezen év végén a budapesti szakvizsga és doktorátus után Prágában szerzi meg a tanári oklevelet. 1927 óta tanárként működik, előbb a lőcsei német református reálgimnáziumban, később az aranyosmaróti cseh-szlovák nyelvű reálgimnáziumban. 1928 óta az érsekújvári reálgimnázium magyar tagozatában. Ez a rövid életrajzi vázlat is mutatja, hogy Krammer Jenő a történelmi átmenet megrázó élményeit a maga életsorsában végigérezhette s így éppen nem csodálkozunk azon a lelki készségen, mellyel a szlovenszkói magyar ifjúság lélekfejlődését megrajzolta. Krammer Jenőről, bár tudjuk, hogy természetes szerénysége tiltakoznék ellene, mégis meg kell írnunk, hogy „missziós" ember és vérbeli pedagógus. Nem azért csupán, mert mint egy jónevű pozsonyi pedagógus gyermeke, megfelelő atmoszférában nevelkedett, de elsősorban azért, mert arra született, hogy dolgozzék, lelkesedjék, munkára segítsen és munkára lelkesítsen. A történelmi éveket élő szlovenszkói magyar pedagógiának fiatal kora ellenére is vezető és irányító egyénisége s a szlovenszkói és magyarországi szellemi kapcsolatoknak legtudatosabb kiépítője. Fáradhatatlan ember, aki vakációit is arra használja fel, hogy Bécsben, Prágában, Párisban s egyéb külföldi helyeken tanuljon s aki minden befolyását latba veti, hogy tanítványait is – levelezés, személyes ismeretsége útján – külföldre juttassa, szellemi fejlődésüket elősegítse. A keze alól kikerült fiatal magyar diákok változatlan bizalommal fordulnak hozzá, ha szellemi orientációban el akarnak igazodni.

Krammer Jenő a szlovenszkói magyar serdülők lelki arcképét rajzolta meg. Hogy ezt megtehesse ahhoz élményszerűen kellett átélni a vázolt jelenségeket. Ez ad munkájának közvetlenséget és ez adja meg az új színt s az új értékelést is, mely nekünk különösen tanulságos. A határon túl sok problémát másképp látnak, mint mi a határon belül. S ez gondolkodóba kell, hogy ejtsen bennünket. Nekik, a határon túli magyaroknak meg kellett csinálniok a maguk revizióját, hogy a reális viszonyokhoz alkalmazkodjanak s mint öntudatos magyarok építeni tudjanak. Az ő történeti példájuk minket is revizióra kötelez, új, őszinte átértékelésre, hogy a valóság talaján állva szolgáljuk a magyar szellemi integritás gondolatát.

Budapest, 1934. évi december hó 20-án.

BALLAI KÁROLY.

[Erdélyi Magyar Adatbank]